

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 ft — kr
Fél évre 3 ft — kr
Negyedévre 1 ft 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlőr sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:
Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papírná-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Földmívelésügyi költségvetés.

A költségvetési vita általános tárgyalása véget ért. Magyarország belpolitikájának legfontosabb kérdéseit valóban klasszikus formában, gyakorlati tudással és sokat felölélő tehetséggel a leg-hivatottabb oldalról tárgyalták a képviselőházban. E legfontosabb kérdések a nemzetiségi kérdés és a mezőgazdasági politika. Ez utóbbira vonatkozólag Darányi miniszter részint az eddig történekről adott terjedelmes jelentést, részint a legközelebbi jövőre fejtette ki programját. A nemzetiségi kérdést illetőleg pedig Werner képviselőtől hallottunk egy kitűnő beszédet, amely tartalomra és belső értékre lényegesen megközelíti gróf Apponyi Albertnek a brüsseli nemzetközi parlamenti konferencián aratott nagy szónoki sikerét s amely bizonynyal visszhangra talál minden magyar szívben, amely sujt fektet arra, hogy a nemzetiségi kérdés mihamarabb megszűnjék és hogy mihamarabb eljőjön az idő, amikor nemzetiségi kérdés Szent István koronája területén egyáltalán nem létezik többé. A magyar-igeni képviselő sikere, aki ezt a kérdést nemcsak alaposan tanulmányozta, hanem személyesen át is élte és keresztül küzdötte, rendkívüli volt és csak az utána következő földmívelésügyi miniszter beszéde ellensúlyozta azt bizonyos mértékben és érte el fényes tartalomra.

Br. Darányi Ignácznak nagy és győzelmes sikere volt, mint mindig, ha nagyobb beszédet tart a képviselőházban. Uralkodik tárczájának minden egyes teendője felett, mint egyik előde sem; igazán és lelkiismeretesen az egész mezőgazdaság szolgálatában áll, tekintet nélkül a külön törekvésekre és más irányzatokra.

Nagyterjedelmű tárczájának minden tere felett valóban bámulatos módon uralkodik a földmívelésügyi miniszter. Vízszabályozás, állattenyésztés, mezőgazdasági tudás terjesztése, állategészségügy, mind kiváló gondoskodásának tárgyai. Az állami kiviteli jutalmakra és anyagi kedvezményekre vonatkozólag elismerte a miniszter, hogy mi kedvezőtlenebb helyzetben vagyunk, mint Ausztria; de kötelező ígéretet tett egyúttal, hogy a legközelebb megkezdendő ki-

egyezési tárgyalások alkalmával törekedni fog ezen segíteni. Ugyanezt ki-látásba helyezte az állatforgalomra vonatkozólag is Ausztriával. Az állategészségügy államosítására nézve tudatta a miniszter, hogy az illető törvényjavaslat már kész és áttért ezután a munkás-kérdésre, melyre nézve a legjózanabb programot állította fel.

A legmagasabb színonalon álló beszéde végén a képviselőház valamennyi pártjához apellált Darányi miniszter, hogy a mezőgazdasági kérdéseket, melyek mindnyájunkat egyformán érintenek, ne tekintsék pártszempontból. E kérdésekben nem szabad politikának léteznie és hogy a sikeres működés a mezőgazdasági téren lehetséges legyen, első sorban a képviselőháznak kell a politikát a földműveléstől elkülönítenie.

Dr. Werner Gyula országgyűlési képviselő beszéde.

(Tartotta: 1897. febr. 18-án.)

Werner Gyula: T. képviselőház! A vita ily előhaladott stádiumban egyedül és kizárólag csak azért szólalok fel, hogy a telepítések politikai szükségességéről és nemzeti jelentőségéről igénytelen nézetemet előadhassam. Előrebocsátom, hogy amikor a földmívelési miniszter ur és elődei, amint az a Ház elé terjesztett és az állami telepítésekéről szóló jelentésből kiderül, telepítési célokra nemzetiségi szempontból exponált megyék területén vásároltak birtokot; amikor a kincstári birtokok közül is ilyen megyék területén fekvő birtokokon szerveztek telepeket és amikor végül mind ezen helyekre lehetőség szerint magyarokat telepítettek: akkor, nézetem szerint bebizonyították, hogy nagy nemzeti problémák nagy levegőnyomása alól, amelyeknek hatását mindannyian érezzük, magukat kivonni sem nem tudták, sem nem akarták, és bebizonyították, hogy nemcsak a jelennek pillanatnyi politikai szükséglete iránt van eleven érzékük; hanem a jövő állami ama nagy földadatok iránt is, amelyek ma ugyan még nem kopogtatnak, nem kérnek sürgős bebocsátást a törvényhozás ajtaján, de kűnn a társadalomban, a magyar emberek világában fogva tartják immár bűvös erővel milliók szívét, ösztönét, érzelmeit.

Az 1890-ik évi, vagyis az utolsó népszámlálás adatai szerint a magyarság általában mindenfelé terjeszkedett, holott a nemzetiségek arányszama — legalább legtöbb helyen — alászállott. Ha tehát 15 vagy 20 esztendő statisztikai adataival beelégednénk, a magyarság örvendetes térfoglalásáról kellene beszámolnunk. De a magyarság

térfoglalásának nem örvendhetünk annyira, ha a nagy magyar Alföld és a székelység közt elterülő vegyes lakosságú vármegyék népességének viszonyait hetvenhat esztendőnek a rendelkezésünkre álló adatai alapján vizsgáljuk meg. A II. József császár által elrendelt népszámlálást tudvalevőleg az erdélyi részekben a nemességnek ellenállása folytán nem hajtották végre. Így tehát e megyék nemzetiségi viszonyait tekintetében különösen az 1821-iki összeírás adataira vagyunk utalva, amelyeket szakemberek szakszerűen és tudományosan földolgoztak. Régi statisztikai adatokról levén szó, talán természetesen fog feltűnni, hogy én ezen adatokhoz alkalmazkodva, az erdélyi részek régi politikai beosztása szerint fogom ezen területeket vizsgálódásom tárgyává tenni és így első sorban az u. n. volt Király-földnek, régi szász széknek, a mai szász megyéknek lakossági viszonyait óhajtom feltüntetni. (Halljuk! Halljuk!) E vármegyék egyike-másika valódi sírbolt, ahol az erdélyi részeknek művelt, szorgalmas, jobb sorsra érdemes népfaja, a szász, csaknem egy holt népnek mozdulatlanságával van bezárva az életnek, fejlődésnek, növekedésnek — nem mondok, hogy reménye és feltétele nélkül, mert hiszen szerintem az egészséges fejlődésnek minden feltételével rendelkeznek — hanem a szász köznép sajátságosan meggyökerezett téves, eddig kiirthatatlannak bizonyult felfogása folytán mindenesetre a számbeli szaporodásnak minden igyekezete, minden törekvése, azt mondhatnám, minden vágya nélkül. Ennek következtében nemcsak a megyékben vesztenek tért; nemcsak községeikben terjed el mindinkább a román elem, hanem szép vagyonos, történetileg nevezetes városaik is mind jobban ellepi. Szabad legyen ezen állításom igazolására néhány adattal szolgálni a t. Háznak. (Halljuk! Halljuk!)

Az 1821-től 1869-ig terjedő időszakban Megyes-Széknek romansága, az összes lakosságot százalékos arányokban kifejezve, 9 százalékkal növekedett; Szeben-Széké szintén 9 százalékkal; Szászváros-Széké 5 százalékkal, Brassó-Széké 2 százalékkal, Köhalm-Segesvár és Nagy-Sink-Széké pedig — ha ugyanis ezen felvételekbe nagy és lényeges hiba be nem csúszott — 2 százaléknál is nagyobb mértékben növekedett meg. Ezen adatok, beismerem, 1867-ig terjednek, de hiszen köztudomásu, hogy — fájdalom — 1867. óta alig voltak képesek megállítani a szász nép rohamos hanyatlását.

Ha, t. ház, az okait fürkészszük, azok különbözők, de mindenesetre elősegítette politikailag ezt a folyamatot az a különös körülmény, hogy szász testvéreink hosszú ideig ellenünk, természetes szövetségesük és támaszuk ellen harcoltak; holott főleg 1869. óta — a mióta különösen divatba

jött a magyarság beolvasztó tendenciái ellen irásokban és beszédekben tiltakozni — egyetlen egy száz falut, de egyetlen száz embert sem képesek felmutatni, akit mi elmagyarosítottunk volna. Az ő balvégzetüket éppen azért abban látom, hogy kisebb bajok elkerülésével vesződve, hogy idejük, erejük javát néha jelentéktelen, olykor talán képzelt sérelmek elhárítására fordítva, az alatt észrevétlenül nyakukra nőtt a nagyobb, az igazi, a komoly veszedelem. Most azonban helyzetüket világosan belátva, nem vagyunk többé pörös atyafiak. És én, aki fiatal tisztviselő koromban, a nemzeti ideálok szolgálatában állván, összeütközésbe jöttem velük, aki tehát nem tarthatok igényt arra, hogy azon szűk területen, ahol utaink összetalálkoztak, nevemet jó emlékezetükben tartsák: mégis én vagyok az, aki az erdélyi részek politikai és kulturális megerősödése szempontjából tiszta szivemből kívánok szerezni és kitartást nekik a megmaradt területek megoltalmazásának, az elveszett területek visszaszerzésének, egyszóval az egész szász nép erőteljes ujjasztetésének hazafias munkájához. (Eljenzés jobbfelől.)

T. Ház! Lássuk már most (Halljuk! Halljuk!) azon vármegyék népesedési viszonyait, ahol a román elem a magyarokkal vegyül és érintkezik. Megjegyzem, hogy tekintve azt a körülményt, hogy 1869. után, 76-ban a vármegyék területének egy részét máskepp osztották be, némelyik más elnevezést is kapott, néhol két megyét is egyesítettek: némely vármegyére vonatkozólag, amelyek eredeti területeiket meg nem tartották, csak az 1869-ig terjedő adatokkal szolgálhatok; ellenben azon vármegyékre nézve, amelyek máig megtartották régi történelmi beosztásukat, az 1821—1890-ig terjedő adatok összevetéséből igyekszem a népesedési viszonyt feltüntetni. Tagadhatatlanul vannak vármegyék, amelyekben a román elem százalékos aránya stagnált és tért veszített. Így Belső-Szolnokban 4%-al, Hunyadban 5%-al, Fogarasban 1869-től számítva 5%-al, a régi Küküllőben 11%-al, Torontálban 1840-től 5%-al, Temesmegyében ugyanezen idő alatt 12%-al. Ezzel szemben azonban növekedett a románság százalékos aránya Dobokában 1869-ig 2%-al, a régi Fehérben 13%-al, Kolozsban — és erre különösen felhívom a t. Ház figyelmét — alig 21 esztendő alatt 10%-al, Szatmárban 5%-al, Máramarosban 19%-al, és Biharban 36%-al. Megjegyzem, t. Ház, hogy ez utolsó vármegyére nézve a statisztikusok azon nézetben vannak, hogy az 1821-iki felvétel alkalmával a románság aránya nagyon kicsinynek lett felvéve; de ha ezt beismerem és ha csak 1840-től számítjuk is, amikor már Fényes Elek teljesen megbízható felvételt készített, akkor a románság növekedése ezen vármegyében 10 százalékra tehető. Oly vármegyében, amely már nagy magyar tömeggel érintkezik.

Érdemes, t. Ház, még egy másik körülmény, amely szerintem a legnagyobb, legkomolyabb jelensége az erdélyi részek népesedési viszonyainak, mely annál komolyabb és nyugtalanítóbb, mert a két legutolsó népszámlálás szerint e tekintetben semmiféle javulás be nem állott. Csikmegyében 1821-ben a lakosságnak csak 5%-a volt román, ma pedig már 13%-a román, Háromszékben ugyanezen idő alatt szintén 7%-al növekedett a románság százalékos aránya, Udvarhely-Széken 3%-al, Maros-Széken 1869-ig 1%-al, a régi Aranyos-Széken pedig ugyanezen idő alatt 14%-ot.

Mig, t. Ház, a városokban egyáltalában elmondható, hogy a magyar elem hódít és terjeszkedik, sőt diadalmasan előrenyomul, addig mit látunk a székely városokban? Csik-Szeredán az utolsó 10 év alatt 1 százalékkal nőtt a románság százalékaránya, Kezdi-Vásárhelyen is nőtt valami kevéssel, Seps-Szt-Györgyön 1 százalékkal, Székely-Udvarhelyen fél százalékkal és végre Maros-Vásárhelyen, ahol 1821-ben román embernek még hire-hamva sem volt, ma a lakosságnak 10 százaléka román.

Pedig, t. Ház, Erdély önálló fejedelemség volt századokon át; politikája, szelleme, kultúrája, közigazgatási nyelve, mindene magyar volt a Királyföld kivételével. Később, amikor a szabadság napja leáldozott és a Básta kora köszöntött be, az állami önállóság sirján tovább nyiladoztak a magyar és szász kultúra virágai. Az abszolút korszaknak muló változásai után, az alkotmányos élet helyreállta óta, újra magyarok keze, magyarok munkája, magyarok hazafisága, magyarok törvényei uralkodnak benne.

Mi következik ebből, t. Ház? Az, hogy az erdélyi részek politikai szervezete sohasem kedvezhetett a románság terjedésének és ha kedvezett, mégis az csak két dolgot bizonyít. Az egyik az, hogy az alföldi magyarság nagy propagatív ereje még nem érezte hatását az ország szélein, tehát tisztán az alföldi magyarság erőfeleslegének, hogy úgy mondjam, kisugárzásától várni az ethnografiai bajok megszűnését, legalább is olyan vérmes reménykedés, amely előbb-utóbb megboszulja magát. És bizonyítja még azt is, hogy Európa közvéleményét még sohasem foglalkoztatta nagyobb, — bocsánatot a talán nem egészen parlamentarizmus kifejezésért — szeméremtelenebb vád annál, hogy a magyar nemzet erőszakos, hogy a nemzetiségek beolvasztására törekszik, hogy tüzzel-vassal kényszeríti rá nyelvét, kultúráját, politikai uralmát idegen nyelvű honfitársaira.

Ha a magyar nemzet politikája az erőszakos beolvasztásnak a politikája lett volna, akkor én, azt hiszem, hogy könnyű lett volna Magyarországon magyarrá tenni a földet és eget a reidi alkotmány idején. Hogy ha Magyarország állami és társadalmi intézményeinek egész ereje és összes tevékenysége a nemzetiségek erőszakos beolvasztására lett volna irányítva, akkor kérdelem, t. Ház, lehetséges lett volna-e, hogy a román elem akadálytalanul terjeszkedhetett a magyarság rovására? (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Ha végül a nemzetiségi törvény meghozatalával, a nemzetiségek szabad mozgása biztosításában elmentünk a legszűkebb határig, a meddig az állam történelmi jellegének komoly veszélyeztetése nélkül elmeletni és daczára ennek a dáko-román törekvéseknek utazó ügynökei mégis elnyomással és zsarnoksággal vádolják a magyart: akkor valóban fellázad az emberben minden jobb érzés és én a vándor-apostoloknak ezt az eljárását csak azért nem nevezem ha-zaarulásnak, mert azt az anyaföldet, mely őket szülte és táplálta, melyben atyáik esontjai nyugosznak, hazájuk el nem ismerik.

A statisztikai adatok világitása mellett ily színben tűnik fel a nemzetiségeknek az a tüzzel-vassal való pusztítása, melyről, fájdalom, ma már nemcsak a nemzetiségi lapok irnak és nemcsak a nemzetiségi tulzók beszélnek, hanem a magyar lapok és a magyar politikai pártok is. Én, t. Ház, figye-

lemmel olvastam nemzetem dicsőséges történetkönyvét. Sokat szenvedett ez a nemzet, sok végzetes csapás érte! Volt már nagy és félelmetes. Volt idő, mikor a manapság oly hatalmas és prepotens németség templomaiban így imádkoztak: „Ments meg Uram minket a magyar nyilaitól.“ És voltunk kiesinyek, legyőzöttek, nyomoruságban sanyalódók és a szolgaság feneketlen mélységéből kiáltottunk fel a magyarok Istenéhez.

A magyar história sok mindenről tud, de egyről, az igen t. néppárt megalakulásáig, nem tudott. Még nem akadt itt magyar politikai párt, amely megengedem, talán öntudatlanul, talán nem tervszerűen, de mégis a működése, tevékenysége és nyilatkozatai által — a nemzetiségi tulzók vádjainak és panaszainak terjesztésére és parlamenti hangoztatására vállalkozott volna. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Egy hang a baloldal hátsó padjain: Mikor?)

Jól tudom, hogy az igen t. néppárt tiltakozni szokott e feltevés ellen. De hát miért vette be programjába, miért írják lapjaik, miért hirdetik mindenféle változatokban a vidéken, hogy ő a nemzetiségek jogos igényeinek kielégítésére törekszik?

Hol van e Házban olyan politikai párt, amely a nemzetiségeknek törvényben biztosított jogait csorbítani akarná? Hol van a Házban olyan párt, melynek törekvései ellen a nemzetiségeket az igen t. néppártnak keilene védszárnyai alá venni? (Egy hang a baloldal hátsó padjain: Hisz akkor meg-egyeztünk!)

Molnar képviselő ur — igen sajnálom, hogy nincs jelen — védekezett a Házban ama vád ellen, hogy a néppárt a panszláv és dáko-román mozgalmak bomlasztó erejét kívánna a maga céljaira felhasználni.

Én elhiszem, t. Ház, hogy szándékuk jó, de az eszközeik, az eljárásuk olyan, amely ezen nyilatkozatokkal és itt történt dezavválásokkal homlokegyenest ellenkezik. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

És, t. Ház, Molnar képviselő ur hogyan védekezett ezen vád ellen? Mivel bizonyította be a néppártnak hóféhér ártatlanságát ebben a kérdésben?

Azzal talán, hogy a védekezés czime és ürügye alatt itt a tót vidékek állítólagos sérelmeit hozta újra elő?

T. Ház, az végre is az igen t. néppárt privát kedvtelése, hogy a szerinte elnyomott nemzetiségek advokatus diabolijává kíván szegődni. Ha ily minőségben tett jó szolgálatiért, ügyvédi tiszteletdíj fejében, egy pár nemzetiségi kerület jut osztályrészüül, ez is a t. néppárt privát dolga és végre is nem tartozik a törvény által üldözött keresetmódok közé. (Derültség jobbfelől.) Az is az igen t. néppárt dolga, ha a panszlávok és dáko-románok politikai irodalmában a biblia tekintélyére emelkednek a néppárti iratok, ha ezekből az iratokból merítenek klasszikus idézeteket a mi halálos ellenségeink annak bebizonyítására, hogy a magyar nemzet zsarnoksága immár türethetetlen és hogy szegyenfoltja vagyunk a civilizált Európának. Amikor az általam itt feltárt statisztikai adatokból is kiténik, hogy nemcsak hogy a nemzetiségek elnyomására nem törekedtünk soha, de egész területeket akadálytalanul elfoglalhattak tőlünk idegen nyelvű honfitársaink, akkor a t. néppárt eljásásáról, ha ez nem akarta történni, ha az nem öntudatosan idézi elő ezeket az eredményeket, akkor azt mondom, hogy ez a

nemzet közviszonyaiban való nagy tájékozatlanság; ha pedig tudatosan, akkor annak az eljárásnak a neve már nem politika. Annak az eljárásnak a neve gyanúsítás, gyanúsítása az összes magyar politikai pártok törekvéseinek, (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) gyanúsítása a magyar nemzetnek idegen nyelvű honfitársaink százezrei előtt. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.)

A statisztikai adatok fáklyafényenél feltárt helyzet azt a kötelességet rója ránk, hogy a vegyes lakosságú vármegyékben a magyarság növekedésének két évtized óta tapasztalható tüneteit állandó alapokra fektessük; azt a kötelességet rója ránk, hogy e területeken a magyarságot megerősítsük és ethnographiai hadállásait minden körülmények közt megtartsuk. Védekezésről beszélek, t. Ház, és ezt különösen is hangsúlyozom, nem hódításról, nem terjeszkedésről, nem valamely nemzetiség ellen irányuló erőszakos támadásról.

A szabadság tekintetét azt parancsolják, hogy szabadon fejlődhessék e hazában minden nemzetiség, használja nyelvét, éljen apai hitében. Am. t. Ház, állam volnánk-e, nemzet volnánk-e, nem volnánk-e guny tárgya Európának, ha ebben a hazában, mely Magyarországnak van beírva a végtelen idők könyvébe, ha ezen a földön, e vérrrel szerzett és vérrrel megtartott birtokon, amely a történelem tekkönyvében ezer év óta a mi nevünkön áll, ha azon uralkodó jogára alatt, akinek a fején Szent István koronája ragyog és a kút magyar királynak hívják nemzetközileg is az idegen hatalmasságok kormányai: éppen azon államalkotó és államfentartó fajt fosztanánk meg az önvédelem jogától és eszközeitől, ha magyar törvények oltalma alatt szolgáltatnók ki lassanként ethnographiailag Erdélyt, amely nélkül Magyarország az ellenség minden támadásának kitett nyílt terület és nem természetes határokkal körülvett ország? (Ugy van! jobbfelől.)

A nagy Németország a maga negyven vagy ötven millió németjével száz millió márkát bocsátott az állam rendelkezésére, hogy azokon a területeken, ahol a lengyelek Németország rovására terjeszkednek, birtokot vásároljon és németeket telepítsen. '11g 10 éve áll fenn ez a törvény s a száz millió márkából hatvanégy és fél millió van elköltve és ezen nyolcvankilenc ezer hektár van megvásárolva, ami körülbelül másfél százezer katasztrális holdnak felel meg.

A mi telepítési törvényünk csak három éve áll fenn, és tekintve a telepítési alapnak csekély voltát, mégis azt mondhatni, hogy ezen a téren már is szép eredményt vagyunk képesek felmutatni, amennyiben négyezer holdat meghaladó birtok van vásárolva ezen alapon; a többi telepeke öt és fél ezer ember és három aldunai telepítvényen másfélezer telepes család él. Ha ehhez hozzá vesszük, hogy a telepítési alap a törvényhozás hozzájárulásával bármikor növelhető; ha ehhez hozzávesszük, hogy a t. Háznak akkori közgazdasági bizottsága ezt a törvényt csak „kezdeményező lépésnek” tekintette: akkor meg vagyok nyugodva abban a tekintetben, hogy pénzügyeink javulásával e téren is hatalmas lépéssel megindulhat a telepítések ügye és hogy párosulva a magyar fajnak husz-harmincz év óta tapasztalt nagyobb propagatív erejével, belső tényezőjével, az elhódított területeknek egy

részét visszafoglalhatjuk, de a megtámadott területeket mindenesetre megtarthatjuk.

De hát, t. Ház, az államtól várjunk-e mindent? Hiszen ugyis mindig az állami mindenhatóság tana ellen tiltakoznak a t. tuloldalon. Nem várhatjuk-e meg a magyar társadalomtól, nem követelhetjük-e meg tőle, hogy vegye ki ő is részét a nemzet ily életbe vágó küzdelméből?

A magyar telepítési törvény számitani látszott a társadalom hathatós közreműködésére, amennyiben a törvény első szakaszában a községeknek és a magánosoknak is fenntartotta azt a jogot, hogy telepítéseket végezzenek. Miért ne indulhatna meg tehát nálunk a társadalomnak, a tőkének egy hazafias és hatalmas mozgalma abban az irányban, hogy nagyobb összegű tőkebefektetésével oly pénzüzetet létesítsenek, vagy a meglévő pénzüzeteket valamelyike oly módon alakítsák át, hogy aztán az is kivehesse részét a telepítés munkájából és hogy ezt az ügyet az is előmozdíthassa? (Helyeslés jobbfelől. Halljuk! Halljuk!)

Az angol, a francia vagy németországi tőke nagyon sokszor megy be oly vállalatokba, amelyekből, ha sikerülnek, tulajdonképpen csak a nemzetnek van erkölcsi és politikai haszna. Am. t. Ház, nekünk nem kell idegen példákért mennünk e tekintetben, sokkal közelebb, éppen az erdélyi részekben láthatjuk, hogy mily nagy eredményeket érhet el a társadalom pénze és akarata a fajpolitika szolgálatában. Ugy van! jobbfelől.) Köztudomásu, hogy az erdélyrészi román pénzüzetek politikai missiót teljesítenek; ők jól tudják, hogy akie a föld, azé az ország; tervszerűen, czeltudatosan és mondhatom, t. Ház, jelentékeny eredménnyel és sikerrel fáradoznak abban, hogy részint saját parasztsztyálynak könyörtelen letiprásával, de még inkább az eladósodott magyar kisbirtokosság romjain egészes és fejlődésképes román birtokos osztályt teremtsenek. (Ugy van! jobbfelől.) Én, t. Ház, nem vehetem ezt rossz néven tőlük sőt a maguk szempontjából hazafias munkát teljesítenek, néptük fejlődésének és jövőjének állanak szolgálatába. De hát amit a sokkal kisebb, sokkal szegényebb román társadalom képes megtenni, miért ne tehetné meg azt a sokkal gazdagabb, sokkal fejlettebb és hatalmasabb magyar társadalom? Én, t. Ház, nem akarom hinni, hogy a hazafias érzete őket jobban lelkesíti, mint bennünket. Nem akarom azt hinni, hogy a hazafias érzete őket jobban lelkesíti, mint bennünket. Nem akarom azt hinni, hogy a magyarságnál még mindig az a jelszó járja, hogy: Vitam et sanguinem, sed avenam non.

Hentaller Lajos: A rubel utazik ott!

Werner Gyula: Ami spezialiter a tőkét illeti, ha, t. Ház, egyáltalában vannak bizonyos politikai áramlatok és politikai irányzatok, melyek a tőke ellen a külföldön és itt benn a hazában is hadjáratot indítanak, micsoda csodaerejű paizs védelmezné a tőkét, hogy — mint a telepítés — oly kiválóan hazafias és kiválóan nemzeti célok szolgálatában látnánk az internacionálisnak gunyolt milliókat?

Én, t. Ház, nem akarom a magyar közvéleményt nyugtalanítani. Sőt ellenkezőleg, örömmel hirdetem azt, hogy a legutolsó két évtized alatt a veszélyeztetett területeken a magyar elem jobban megállta helyét és mint beszédem elején rámutattam, némileg terjeszkedett is. De, t. Ház, ha ezt őszintén

is elismerem, el kell ismernem azt is, hogy ez a haladás engem még ki nem elégíthet, hogy ez csak arra jó, hogy megismerjük, mily hosszú ut van még hátra csak az 1821-iki állapotok eléréséig is; csak arra jó, hogy belássuk, mily kis részét végeztük el még a revindikálás munkájának.

Magam érzem legjobban, tisztelt Ház, a felvetett kérdésnek nehezségeit és kényes természetét. Tudom azt, hogy a magyar nyelvterületek megtartásának nem egyedüli módja a telepítés, de mindenesetre szükséges az is. És szükséges, hogy a nemzetnek sok mindenféle nemes erői ennek a czélnek a szolgálatára harmónikusán közreműködjenek. (Helyeslés. Ugy van! jobbfelől.)

Amit én e kérdésben várok, az egy egységes közszellem fejlődése, mely ezen kérdésnek megoldására, e kérdés megoldásának előkészítésére két irányban hathat. Egyik irányban, hogy a magyar fajt elfoglalt ethnographiai hadállásainak szivósabb védelmére nevelje, tanítsa és intse; hogy a magyarság igyekezzék olyan lenni, mint a rómaiak, akikről Montesquieu oly szépen mondá, hogy örökös háborúik dacára csak azt veszítették el, amiről önként lemondtak, mint a tenger, mely csak akkor lesz kisebb, ha önmagától huzódnak vissza hullámai.

Ezen egészséges közvéleménytől azonban a kérdés megoldására nézve hatást várok abban az irányban, hogy a mesterségesen szított fajgyűlöletnek válaszfalai hazafi és hazafi közt leomoljanak (Élénk helyeslés. Ugy van! jobbfelől.), hogy idegen nyelvű honfitársaink megemlékezzenek a magyar történeti államról, melynek védő-teteje századokon át őket is megvédelmezte minden külső támadás ellen; hogy megemlékezzenek a magyar nemzet nagylelkűségéről, amely nyelvüket, kulturájukat, hitüket sohasem bántotta, sőt ellenkezőleg egy új korszak reggelén a jogoknak egész bőség-szaruját öntötte reájuk, szabaddá tevén földjüket és személyüket.

Én, t. Ház, el tudnék képzelni egy oly korszakot, amikor a nemzetiségek szívéhez is eljut a teljes megelégedés sugara. Mikor belátják ők maguk, hogy a mi erőnk az ő erejük, a mi gyengeségünk az ő veszedelmük. Amikor mesterségesen felizgatott elméjük lecsendesedik és a magyar nyelvterületek megtartásának szándékában nem látnak mást az állam alapköveinek visszaállításánál, az állam ama történeti jellegének megóvásánál, amely, ha összeomlik, romjai alá temeti őket is. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Én, t. Ház, el tudok képzelni oly időt, amikor idegen nyelvű honfitársaink reájönnék egy nagy igazságra. Arra az igazságra, hogy a magyar nemzeti politika nem börtön, ahol nemzetiségeink rab-ságban szynlódnek, de végtelen égbolt, amely egyképen borul a haza minden polgárának feje fölé; egyformán sőt napja mindenkire; szakadó esői termékenyítik mindnyájunk földjét; csillagai nyájasan ragyognak élet-utjára a haza minden hű fiának. A költségvetést elfogadom. (Élénk éljenzés jobbfelől. Szónokot számosan üdvözlük.)

A gazdasági egyesület közgyűlése.

Nagy-Enyed, február 22.

Alsófehérvármegye gazdasági egyesülete f. hó 21-én d. e. 11 órakor tartotta meg az évi rendes közgyűlést Zeyk Dániel főispán elnöklése alatt. Az egyesületi tagok

közül részt vettek a közgyűlésen Csató János, Miksa Elek, Szalánczy Lőrincz, Zeyk Kálmán, Tóth Miklós, Müller Mihály, Szász József, dr. Magyar Károly, Gáspár János, hr. Bánffy Kazimir, Benedek Gábor, Váradjai József, Tarsoly Árpád, Orbán Venczel, Székelyhidy Viktor titkár, dr. Ebergényi Sándor jegyző.

Elnök a közgyűlést megnyitván, Székelyhidy Viktor egyetemi titkár az egyetemi múlt évi működéséről teszi meg következő évi jelentését:

„Vármegyei gazdasági egyesületünk újbóli megalakulása óta a mai napon tartja első rendes közgyűlését. Megalakulásunk óta gazdasági egyesületünk a nehezebb szervezési munkálatokon már 1896. év elején keresztül esett és működését 29 régi, 27 új alapító, továbbá 96 rendes egyetemi tag támogatása mellett megkezdte. Az egyetemi választmány az 1895. évben egy, az 1896. évben kettő, a folyó évben egy választmányi gyűlést tartott.

Eme választmányi gyűléseken lettek az egyesület körébe tartozó ügyek és dolgok tárgyalva, és legnagyobb részük az egyetemi tisztviselők által végre is hajtattak.

Mielőtt egyetemi életünkben a lefolyt évek munkásságát előadnám, előzőleg az ügyforgalmat a következőkben tüntetem föl:

Iktatóra érkezett 1895-ben 20 drb, 1896-ban 81 drb, 1897-ben 18 drb (a mai napig), összesen 119 drb, amely ügydarabok mind elintéztést nyertek.

A postakönyv tanúsága szerint az 1895, 1896 és az 1897. év mai napjaink elküldött 713 darab, ugyanannyi szöveg és irással.

Egyesületünk működése a lefolyt években a következő volt:

Az ezredéves országos kiállításon vármegyei mezőgazdaságának főleg gabonatermelési szempontból való bemutatása végett, egyesületünk 40 gazdaságból, ugyanannyi kiállítóval, 101 darabból álló gabona-kollekciót mutatott be a mezőgazdasági csarnokban, mely egyszerű, de határozottan jó minőségű maggyűjtemény után a bíráló bizottság egyesületünket állami ezüst éremmel tüntette ki.

Az 1896. év tavaszán egyesületünk a drasói uradalomból 5 mm. Duppai zabot szerzett be és a jelentkező tagok között termelési kísérlet végett kiosztotta. A termelési kísérlet vármegyei viszonyai között bevált (1 holdon termett átlag 7-74 mm., 15-37 hl.), miért is egyesületünk által a folyó évre ismét 5 mm. zab február havi szállításra előjegyezve, mely mennyiség a jelentkező tagtárs urak között ki fog osztatni.

Tapasztaltatott ugyanis az, hogy a vármegyei területen termelés alatt álló zabfajok nagyobb része gyengébb minőségű, azért célozza egyesületünk a Duppai zab termelésének nagyobb mérvben való felkarolását, sőt több termelő jelentkezése esetén nagyobb mennyiséget is be lehet a Duppai zabból szerezni.

Gazdasági egyesületünk a mélt. elnökség útján a n.-mélt. földművelésügyi m. kir. miniszter urnál kieszközölte, hogy vármegyei 36 községe részére 35%-os kedvezményes aron engedjen át a községek részére tenyész-bikát.

Igénybe vette eme magas kedvezményt vármegyei 16 község.

Gazdasági egyesületünk az elnökség útján a vármegye ngs. alispánjának 8181-96. sz. a. megkeresésére az 1894. évi XII. t. cz. 58. §-a és főleg a 48.000/VII-1-a-94. sz.

miniszteri utasítás 58. §-ában körülírottak szempontjából a mezőgazdaságra nézve hasznos állatok, különösen a hasznos madarak kímélése céljából szakveleményt adott.

Ugyancsak vármegyei ngs. alispánja egyesületünk által megkeresett, hogy saját hatáskörében sziveskedjék oda hatni, hogy vármegyei r. t. városai közül Abrudbánya, Gyulafehérvár és Vizakna városok mint alapító, a vármegye 7 járásbeli községei pedig mint rendes tagok lépjenek be egyesületünk tagjai közé.

A n.-mélt. földművelésügyi m. kir. miniszter ur egyesületünket az 1896-ik évben 1000 frt államsegélyben részesítette, mely kegyességét a miniszter urnak az egyesületi választmány 70-96. G. E. sz. alatt — az elnökség útján — köszönő feliratban egyesületünk nevében megköszönte.

A hesseni légy nagyobb mérvű fellépte a választmány tudomására jutván, az egyetemi titkár megbízott egy, a hesseni légy életét, fejlődését, főleg az ellene alkalmazható óvintézkedések megírására, mely népszerű ismertetés a sajtó alól 1-2 nap múlva kikerül* midőn is az összes egyetemi tagoknak és vármegyei összes községeinek meg fog küldetni. A kis füzetnek román nyelvre való lefordítását dr. Ebergényi Sándor ur volt szives elvállalni.

Gazdasági egyesületünk által létesítendő vármegyei közös csikó-legelő ügyében eddig a következő intézkedések történtek:

A Nagy-Enyed r. t. város határában fekvő és a város közönségének tulajdonát képező u. n. végherzsa-gerepeni tag, mely circa 130 kat. hold területű, ebből 75 kat. hold legelő terület, a többi szántó, szemeltetett ki a csikó-legelő felállítására. Eme terület jelenleg a várostól 1902. május 1-ig ifj. Feiler Lázár tartja évi 1501 frtért haszonbérbe. A nevezett haszonbérrel az elnök és igazgatóság által a haszonbérlet átengedése végett egyesületünk részére tárgyalás folytatott, és abban történt megállapodás, hogy a jelenlegi haszonbérlet az őszi buza-vetések megtartásával (circa 14 hold) hajlandó a haszonbérlet az egyesületnek átengedni.

Ily értelemben ideiglenes átruházási szerződés jött létre a bérlet és az egyesület között, melynek érvényessége csak az egyetemi közgyűlés és a városi közgyűlés jóváhagyása mellett lesz kötelező egyesületünkkel szemben.

A tervbe vett csikó-legelőre eddig bejelentetett 30 drb csikó.

Az egyetemi pénztár megvizsgálásáról és az 1897. évre előirányzott költségvetés beterjesztéséről Gáspár János egyetemi igazgató ur fog előterjesztést tenni; ugy a tárgysorozat 3-ik pontjában jelzett, az egyesület módosított alapszabályainak előterjesztéséről is.

Az egyesület ügykezelésében előfordult darabok mindig az egyetemi elnök, az igazgatók és a választmány közbejöttével intéztettek el titkár által, ami lehetővé tette azt, hogy a jelentésben felsorolt összes (119 drb, 713 postaküldemény) ügydarabok mind elintéztést nyertek.

Egyesületünkbe új tagokul beléptek: Fel-szeghy Sándor anyakönyvi felügyelő ur, Feiler Lázár birtokos ur. 1896-ban elhalt Damó Vilmos főszolgabíró, 1897-ben elhalt Klein Árpád j. igazgató, egyetemi rendes tagok. Mindkét elhalt derék bajtársunk emléke

* Megjelent, székülés alatt van.

jegyzőkönyvben való fölemlítés mellett, kérem, szolgáljon szomorú tudomásul. Ezekben óhajtottam egyesületünk működését a m. tisztelt közgyűlés tudomására hozni, kívánva azt, hogy egyesületünk a megkezdett uton haladva, vármegyei köz- és mezőgazdaságának emelése és fejlődése céljából továbbra is a biztos siker reményével működ-hessék!!...“

A közgyűlés a titkari jelentést tudomásul veszi, Székelyhidy Viktor titkárnak pedig az egyesület ezredéves kiállítása körül szerzett érdemeinek elismerésül jegyzőkönyvi köszönetet szavaz; Damó Vilmos és Klein Árpád tagok elhunytja felett pedig részvétét jegyzőkönyvileg fejezi ki.

A titkari jelentés után Gáspár János egyetemi igazgató az alapszabályok meg-ejtett módosításait terjeszti elő, melyeket a közgyűlés egyhangulag fogad el, külön is precíz megjelölvé az egyes tisztviselők munkakörét.

A tárgysorozat leglényesebb tárgyát a csikó-legelő ügye képezte. Ez ügyben a közgyűlés bővebb eszmecsere után egyhangulag határozatilag kimondta, miszerint a választmány idevonatkozó előterjesztésének elfogadásával a Nagy-Enyed tulajdonát képező legelőt mostani bérletjéről átveszi, azon 50 csikó befogadására elegendő legelőt állít be és még a folyó évben azt életbe lépteti. Tagok számára egy csikó legeltetési díja 12 frt, nem tagok részére 15 frt lesz. A csikó-rendtartás megkésztésével a közgyűlés az elnökséget bizza meg; egyben arra is felhatalmazást ad, hogy a legelőre föl nem használandó földterületet al-haszonbérletbe adhassa. A tárgysorozat utolsó pontját — a költségvetés megállapítását — az igazgató véleményezésével fogadta el a közgyűlés, majd indítványok elő nem terjesztetvén és a tárgysorozat kimerítettvén, az elnök az ülést d. u. 1 órakor bezárta.

Fillérestély.

(h.) Azon szegény tanulók, kik a „Nagy-enyedi szegény tanulókat segélyező egyesület“ nagy szorgalommal gyűjtött filléreiből nyernek évente jótékony segélyezést, soha se töprenghetnek azon, hogy vajjon az adományok igazán jó szívből és önkéntes adakozásból gyűltek-e össze, mert az egyesület olyan kellemes multságokkal rekompensálja ezen adományokat, hogy az adakozó soha sem sajnálhatja a jótékonyág ezen oltárára lerakott szerény obolusait.

Szombati fillérestélyén is ilyen kedves ellenértékkel szolgált az egyesület azoknak, kik elhozták filléreiket, és örömmel konstatáljuk, hogy ezek nem voltak kevesen.

Az estélyt a helyi első zenekar (Gyuriczákék) játéka nyitotta meg. Semiramis nagy operából adták elő a nyitányt, meg kell vallani, hogy jól betanulva és hatalmas erővel, egészen élvezhetően. Csak az a kár, hogy ugy látszik, ezzel azon estére ki is meritették minden erejüket, mert később a talp alá valót meglehetősen gyengén szolgáltatták. (Talán fáztak a rosszul futótt, hideg teremben! Szerk.)

Egy a való életből ellesett bájos kis jelenet, „A villám“ című dialog következő. Egy enivaló kis menyecske vitatja férjével szemben a nőnek a férfiakali teljes egyenjogúságát; a férj hidegvérrel igyekezik megértetni nőcskéjével állításainak tarthatatlanságát, de ez nem tágit, mindjobban tübe jön s végül kijelenti, hogy jól van, majd megboszulja ő magát

ferje urán bekétkedéseért. Ez ebbe is beleenyugszik és időt engedendő a kis erőszakosnak tervek kovácsolására, lapjának olvasásába merül, miközben elszunyad.

Kitör hirtelen egy nagy égháború, cizikáznak a villámok, hatalmasan zeng az ég. A bátor nőcske, ki az imént még a harci bátorság és dicsőség megosztását is követelte a férftől a nők részére, remeg, ijedteben reszket, előbb halkán, azután hangosabban ébresztgeti urát és parancsolóját, és mert ez csendesen tovább szendereg, ijedteben elájul. Mondjuk-e tovább? Felebredés és felebresztés, téves nézetek beismerése, főként mosoly, egy kis turbekolás, és a kitünően előadott kedves villamos apróságtól felvillanyozott közönség zajos tetszésnyilatkozatával árasztja el a két igazán ügyes szereplőt, Folyovich Annuskát, ki az eleinte kardoskodó, utóbb nagyon megszepepet nőcskét végtelen bájosan és kedvesen állította elé, és Baranyai Károlyt, ki megfelelő eleganciával és jól eltalált alaphanggal személyesítette a diadalnak tudatában gyöngéden főlényes férjet.

Hogy a darab minden szereplőjének kiszolgáltassuk a jól kiérdemelt elismerést, dicsőretekkel kell megemlítenünk, hogy a lelkiismeretes és fáradhatatlan rendezők mintaképe, Hollós István, remekül állította elének a menyörgést; az ő jószágos, szelid lelkületét ismervé, fel sem tételezhetjük, hogy úgy tudjon — szükség esetén — menyörgögni!

A képezdei dalkar szabatos éneke fejezte be az estély műsorát, mely után a tűzvérű fiatalság tánczra perdült, és hogy a jó hírnévnek örvendő fillérestély mily látogatott volt, igazolja az is, hogy a négyeseket 36 par tánczolta, és a sorokban városunk legszébb menyecskeit, lányait láttuk vidáman lejteni.

A kedélyes mulatságnak a késő éjjeli órák vetettek véget.

Levelezés.

A balázsfalvi takarékpénztár közgyűlése.

Folyó hó 21-én egy életerős, szépen fejlődő társulat tartotta meg Balázsfalván 7-ik közgyűlését, fényes tanuságát adva annak, hogy jó vezetés, a közönség érdekeinek méltányos figyelembevétele és a hitelügyeknek szigorú mérlegelése mellett minő szép eredményeket képes elérni egy jóra való takarékpénztár, még egy oly hatalmas pártolásban levő intézet mellett is, minő a balázsfalvi román „Patria”, melynek példái betéti állománya főleg egyházi alapokból mult évben 582.913 frtot, tartalék-alapja: 62.108 frtot és bevétele 74.358 frtot tett a lefolyt 11-ik üzletévben, s mely 20.995 frt 50 kr tiszta nyereségből 12 százalékat — 12 frtot adott ki osztalékkul, holott adhatott volna akár 15 frtot is, de okosan inkább a tartalékot nevelte. A balázsfalvi takarékpénztár, 88.920 forint tőkével, 14.863 forint tartalék-tőkével és 141.792 frt betéttel, a nagyobbimérvű vissz-leszámitolás ügyes felhasználásával a mult évben 12.775 frt 48 kr nyereséget ért el, melyből régi részvényekre 10 frtot, az új részvényekre 5 frt 75 krt, átlag tehát 10 százalék osztalékot adott. Április 1-ére az alaptőke 100.000 frt befizetett összeget fog tenni.

A közgyűlést Szabó Sámuel elnök nyitotta meg és vezette gondos figyelemmel. Jelen volt 21 részvényes 603 részvényvel és 376

szavazattal. A közgyűlés teljes elismeréssel fogadta el Dániel István igazgató, az igazgatóság és felügyelőség jelentéseit, és a 250 frt jötekményre szánt összegből 125 frtot a balázsfalvi Emke iskolának, 50 frtot a balázsfalvi magyar társalkodó egyesületnek, 50 frtot az ev. ref. egyházközösségnek templom-építésre, 25 frtot pedig a balázsfalvi tűzoltó-egyesületnek adományozott.

Az igazgatóságba Török Bertalan, Kovács Gyula és Cseresznyés Ödön választottak meg három évre. Azután az igazgatóság tartotta meg gyűlését; elnökül Szabó Samut, alelnökül Dániel Mihályt, igazgatóul Dániel Istvánt, jegyzőül Cseresznyés Ödönt választotta meg. Részletes megbeszélés tárgyává tette továbbá az üzletmenetet, megállapította a tisztviselői fizetéseket s tanácskozott azon módozatokról, melyek a kamatláb leszállítása mellett a közönség igényeit is jobban kielégíthetik. A gyűlést a magyar kaszinóban barátságos ebéd követte, melyen Szabó Samu az egyesület tagjait s a balázsfalvi hazafias társadalmat, Török Bertalan Szabó Samu elnököt, Kovács Gyula Török Bertalant, ki Enyedi Lajos kir. táblai bírót és Dániel Istvánt köszöntötte fel; poharat emeltünk Kovács Gyula, Dániel Mihály, Simonffy Alajos, Török Antal, az egyetemi tisztviselők, dr. Nanási L., Kovács N. Ferencz, a Bretter testvérek, Sinberger Salamon és az egész balázsfalvi társaság egészségére s közbe-közbe felhangzott egy-egy szép dal, míg az esti gyorsvonat érkezése bucsúzásra nem kényszerítette a vidám társaságot.

R.

Vegyes hírek.

— **Kinevezések.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Terebessy István okleveles tanítót a lőrinczre-vele állami elemi népiskolához tanítónak nevezte ki. A nagyenyedi pénzügyigazgatóság Fill Rezsőt adóhivatali gyakornokká.

— **Hymen.** Fényes esküvő folyt le e hó 23-án Nagy-Enyeden. Belle Lajos ajtoni lelkész, Bethlen-főiskolánk egykori kitünő növendéke, tartotta esküvőjét Fekete Jolán kisasszonnyal, özv. Fekete Gyuláné urnó kedves leányával. Polgári szertartás után, melyet Kovács Gyula polgármester, anyakönyvvezető teljesített, Nagy Károly kolozsvári theol. tanár résziesítette az ifju párt egyházi áldásban. Tanúk voltak az esküvőnél Belle László gazdatiszt és Szász István uradalmi intéző. Az ifju pár az esküvő és az ezt követő lakoma után a vőlegény állomás-helyére utazott. Állandó boldogság kísérelje új otthonukban.

— **Batjus-estély.** Egészen jól sikerült estélyt rendezett az iparos-ifjuság e hó 20-kán este az óvoda helyiségében, melyen városi polgárságunk nagyon szép számmal jelent meg, s így az összes termeket betöltötte a közönség. A kellemes estélyt programmal kötötte egybe a buzgó rendezőség, mert éjfélkor, midőn a nagy közönség a terített asztalok mellett helyet foglalt, a rendező ifjuság több tehetséges tagja szavallattal, vig monologok előadásával mulattatta a közönséget. A kedélyes mulatságnak csak a hajnal vetett véget; a négyeseket 30—40 pár járta. A sikerült estélyért méltán illeti elismerés a tevékeny rendezőséget.

— **Várszeg-utca 29.** Mint egy idő óta minden főbb utcája Nagy-Enyednek, úgy a Várszeg-utca is a fejlődés terére lépett. Kapott tisztességes kövezetet, meg-

felelő kényelmes járdát, egyik ujonan épített, vagy legalább renovált épület a másikat éri. Ha az ember figyelmesen szemléli, különösen az Órhegy felőli soron, akad ugyan még egy-egy lerombolásra vagy átalakításra epedve váró épület, de olyan égrekiáltó botrányos kinézéssel egyik sem csúfítja el az utcát, mint a 29-ik szám, melyről különben futólagos szemlélő még azt sem tudja hamarjában megállapítani, hogy lakóház-e, vagy pedig valami földalatti barom-istálló! Nos, ha még csak a csunya kinézésről volna szó, nem emelnők fel szavunkat, ez a végén lehet gusztius dolga; ámde a kérdéses épület, mely alapos szemlélődés után lakóháznak bizonyul, a legnagyobb mértékben közveszélyes is. Veszélyes a benne lakók egészségi állapotára, ugyanazoknak testi épségére bedülni, a járó-ke-lőkre és szomszédokra pedig kidülni készülő mivoltával. Mint mindenütt a világon, úgy talán csak Nagy-Enyeden is van olyan hatóság, mely hatásköréből kifolyólag segíteni tud . . . ha akar, az ilyen botrányos állapotot. Arra a minden percében bedülni készülő, ugynevezett házra e helyen hívjuk fel a városi tanács, rendőrség, építettő, szepészeti, közegészségügyi stb. bizottságok szives figyelmét, és pedig azon erős hitben, hogy felszólamlásunk nem lesz kiáltó szó a pusztában.

— **Pályázat ösztöndíjra.** Az alsófehérvármegyei tanító-egyesület a „Gáspár-alap” ösztöndíjra pályázatot hirdet. Pályázásra jogosult minden alsófehérvármegyei tanító-egyesületi tag gyermeke nemi és felekezeti különbség nélkül, ha elemi iskolánál magasabb intézetben tanul. Határnap f. é. márczius 15. Kérvényhez csatolandó iskolai, szegénységi bizonyítvány, és igazolandó, hogy folyamodó atyja tagsági díjait befizette. Folyamodványok alólírotthoz küldendők. Sebestyén Sándor egyll. alelnök.

— **A gyulafehérvári főgimnázium ifjusága** által folyó hó 20-án rendezett s tánczszal egybekötött hangverseny úgy erkölcsei, mint anyagi eredmény tekintetében fényesen sikerült. A műsor ének- és zenedarabjai, valamint szavallati s folvasási pontjai élvezetes szórakoztatást és teljes elégedettséget keltek a nagy számmal összegyűlt intelligens hallgatóságban és úgy szólván méltó bevezetése volt a rá következő tánczmulatságnak, melyben lejteni láttuk katonaságunk tábornokának Kirchhammernek és ezredesének Szártorynak daliás alakjai mellett előkelő hölgy- és férfi-társaságunkat majdnem kivétel nélkül. Az estélyen 280—300-an vettek részt. Ha a gimnázium derék tanári karának felügyelete alatt az ifjuság képzettségéről a jövőben is ily bizonyosságot tesz, mint a milyent a hangversenyen tanusított, bátran remélhető, hogy „zene-alapja” legrövidebb idő alatt megfelelő összegre fog szaporodni, minek segítségével a zenekar kellő számú erővel lesz kiegészíthető.

— **Tánczvizgalom.** Az abrudbányai „Szegény tanulókat segélyező kör” saját pénztára javára f. hó 27-én a „Detonata” nagytermében zártkörű tánczvizgalmat rendez. Kezdeté este 8 órakor. Belépti díj: családjegy 3 kor., személyjegy 1 kor. Felül-fizetések köszönettel fogadtatnak.

— **Uj botrány a Tribuna szerkesztőségében.** A nagyszabeni Tribuna szerkesztőségében az idén újból kitört a zenebona, mely a tavalyinál nagyobb botránnyá fajult. A románok főmatadorai Janku nagy-

vennyolezas parasztvezér emlék-szobrára közadakozás folytán összegyűjtötték mintegy 4000 forintot, mely összegről mind ez ideig a nyilvánosság előtt el nem számoltak, hanem különféle ürügyek alatt az elszámolástól fogadkoztak. A Tribuna most nyíltan kimondja, hogy szégyentől kell pirulnia az egész román népnek a világ előtt, mert a pénz nincs meg.

— **Emlékszobor a lovagnak.** Manapság két nagy gyöngéje van az embernek. Az egyik az élő, a másik a halott embereké. Az élő emberek gyöngéje a jubileum, a halottaké az emlékszobor. Nincs manap már az az ambiciózus ember, aki ne arra törekedne, hogy az életében valami alkalomból megjubilálhassa önmagát, a halála után pedig egy kis emlékszobrot állíttasson magának. Ah egy emlékszobor! És ime most előáll egy csomó épeszű, derek, ambiciózus ember és szintén azon követelik, hogy állítsanak emlékszobrot — de oh nem maguknak, még csak nem is valaminő ember-társaiknak, hanem — lovagnak. Ha nem volna igaz, hát tréfának is beillenék. Ámde Japánban történt és a japánok között még akadnak ilyen önzetlen emberek, a lovak pedig dicsőséget szerzett, halálmegvetéssel harezolt, halálukat a csatamezőn nyert — csatálovak. Azok a japán katonaszobrok ugyanis, akik résztvettek a kínaiak ellen viselt háborúban, kérvényvel fordultak a kormányhoz, hogy állíttasson emléket a hadjáratban résztvett és elhullott lovagnak. A kormányzó még nem határozott a kérvény sorsa fölött, de a japáni sajtó nagy lelkesedéssel üdvözölte az eszmét, amely hívta van föltámasztani a régi szép harezú idöket, amikor a vitez legdrágább kincse a lova volt. Ezek után pedig úgy értesülünk, hogy a háborúban megsebesült és megrokkant lovak számára menedékházat építsenek.

— **A közönség kedvence.** Van-e az országban számottevő ember, aki Petanovits Józsefet ne ismerné? Amig az Andrássy-úton voltak éttermei, addig az volt nemcsak a főváros illüstris közönségének, hanem a vidékről felránduló előkelőségeknek is kedvencz helye. Amióta a Vigadó-ter 3. szám alá tette át nemes izléssel és kiváló kegyelemmel berendezett éttermeit, régi vendégei ott is nagy számmal keresik fel. De nincs is ezen mit csodálni, lévén nyílt titok, hogy Petanovits konyhája és pompás borai, — melyeket, ha összeveszünk, az árban nem ismer határt, — a fővárosban manapság páratlanul állanak. A pontos kiszolgálás és jutányos árak, de különösen az ő kellemes és udvarias modora és a legparányibb részletekre kiterjedő figyelme, ez az, ami őt a különben kegyes és válogatos fővárosi közönség előtt is rokonszevessé teszi. Tekintve, hogy a millenniumi kiállítás alatt itt időzött külföldiek előtt, — kiváló magyar konyhájával és pompás boraival, — becsületünkre vált, örömmel ajánljuk őt új helyiségében is közönségünk figyelmebe.

Apróságok.

Földrajzi leckén.

Tanító: Sorold elő azon szigetek neveit, melyeket a Duna alkot hazánkban.
Tanuló: Csalló-köz, Csepel-sziget...
— No, többet nem tudsz?
Tanuló: (Hallgat.)
Egy második tanuló jelentkezik.
— Beszélj.
— Máramaros-Sziget.

Der, Die, Das.

— Tanító: Mond meg nekem, dem milyen eset?
— Tanuló: (Hallgat.)
— Beszélj már!
— Baleset.

A vendég.

Nagy előzékenységgel fogadják a néni, ki után szép kis örökséget remélnek örökölni. Pistike is elebe szalad és kezét csokolva kérdi:

— Néni, mit hoztal a skatulyában?
— Nem hoztam én skatulyát, fiam.

— De mondta apám, amikor az ablakon át meglátott, hogy már megint jön az a vén skatulya?

Lefőzés.

Udvarló: Nagysád! Szeret korcsolyázni?
Hölgy: Igen. De csak a jövendőbelimmal.

Meteorológiai jelentés febr. 21-től febr. 24-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Bor- lat	Csapadék	Hő napi max. min.
7	76.4	-9.0	N ₁	10	—		
21	2	72.7	-4.4	NW ₁	2	—	-3.7 — 9.0
	9	69.8	-4.9	—	0	—	
7	68.7	-4.8	NW ₃	5	—		
22	2	68.3	+2.1	N ₁	4	—	+2.7 — 4.8
	9	71.6	-0.8	—	0	—	
7	73.2	-2.0	—	2	—		
23	2	70.7	+4.8	W ₁	10	—	+5.2 — 2.2
	9	73.7	+1.2	—	10	—	
7	73.9	+1.1	—	10	—		
24	2						
	9						

Kilátás: Változóan felhős és enyhe.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. —
Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél
E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-i.
Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milli-
méterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég
△ = dara.

Közgazdaság.

Résen legyünk!

A mezői gazdálkodásnak csak akkor van meg az igazi haszna, ha oda törekszünk, hogy évi termésünket fokozzuk. Két szemet kell termeszteni ott, ahol eddig csak egy szem termett.

Annyi bizonyos, hogy ez nem egészen rajtunk áll; mert nagy beleszólása szokott itt lenni az időjárásnak is. De meg aztán a jó Istennel sem csináltunk szerződést, hogy valami csapást ne küldjön. Hanem viszont annyi is elvitázhatlan tény, hogy okos előrelátással sok bajt és veszedelmet ki lehet kerülni.

Különösen nagy csapás az, ha az ember egészséges és tele kalászt vár s kap helyette egy csomó fekete port.

A gazdák ezen remét porüszögnek szokták nevezni s oly kimondhatlan károkat okoz a termésben, hogy a gazda szinte sirva nézhet utána. Megfelezi a mennyiséget s alaposan megrontja a minőséget is.

Hála azonban a tudományos megfigyelés és kutató észnek, mely reá vezette az embert, hogy mikép lehet ellene alaposan és

biztosan védekezni. Szóval rájöttünk a módjára, hogy a bajnak elejét vehetjük.

Sikerült ugyanis Schönbeck Imrénének Esztergomban oly szert előállítani, amelynek használata által egészen nyugodtak lehetünk az üszög fölől. Ez megöli a porfinomságu spórákat anélkül, hogy a vetőmagnak ártalmára volna. Nem volt még eset reá, hogy e csávázó szer helyes alkalmazása mellett az üszög mutatkozott volna.

Aki tehát e veszedelmes ellenségtől biztosítva akar lenni, az használja a fennebbi szert s meg fog győződni róla, hogy olcsó pénzért teljes nyugalmat szerzett magának.

Mert e szer nemcsak hatásában teljesen biztos, hanem e mellett oly olcsó is, hogy valami érezhető kiadást vagy költséget még a kisgazdának sem igen okoz. Egy 50 dekács csomag, mely 300 liter vetőmagra elegendő, csak 28 krba kerül. Öt kilós postacsomagnál pedig a portót is a küldő viseli s így a megrendelő azt teljesen bérmentve kapja meg.

Különösen figyelmet érdemel továbbá azon körülmény, hogy különösen a tavali árpa és zab a volt nagyobb mérvű nedvesség következtében a porüszög által meg van mételezve s a talaj szintén fertőzve lévén, minden valószínűség szerint az üszög is az idén nagyobb mértékben fog mutatkozni s így annak becsávázása nemcsak kívánatos, de határozottan szükséges is.

Saját jól felfogott érdekében cselekszik tehát minden gazda, ha a közelgő tavaszi vetéskor a becsávázást el nem mulasztja.

Használati utasítás minden csomagon rajta van.

Piaczi árak.

Nagy ényed, 1897. február 21.

Buza legjobb	1 véka	1.—
" közepszerű	"	— 90
Kétszeres legjobb	"	— 80
" közepszerű	"	— 75
Rozs legjobb	"	— 80
" közepszerű	"	— 75
Zab legjobb	"	— 50
" közepszerű	"	— 54
Kukorica (tengeri)	1 véka	— 60
Burgonya	"	— 30
Széna legjobb	egy szekér	8.—
Szalma legjobb	"	2.—
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszú		3.50
Cserfa 1 "	"	2.50
Tölgyfa 1 "	"	3.—
Faszén kemény	egy hektoliter	1.80
Marhahús	1 kilogramm	— 36
Sertéshús	"	— 52
Szalonna	"	— 72
Disznósír	"	— 80
Vöröshagyma	"	— —
Fokhagyma	"	— —

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Selyem-damasztok 65 krtl 14 frt 65

krig méterenkint — valamint fekete, fehér, színes Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, sima, csikos, kockázott, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 szín és mintázatban, stb.) a megrendelt áru postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva, mintákat postafordultával küld: HENNEBERG G. (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyára Zárkóben. (Svájczba címzett levelekre 10 kros, levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.) Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. (6)

Buza szabály sz. szá és ezze XXXV. tényleg zését r szabály jegyzés ganatos E cz lestitése község fog me Enné tek, hog lyesen, nek me netalán ban adj leges át eredheté személy hetik.

Minda előfordu előterjes hatóság napon k jenek m okiratok Minda lajdönjog belezésre átírásra 9 \$8-ai e szerezni a kiküldö sanak, h dónos az előtt szóv keblezésé lönben jo sithetik kedvencmé Azok, k szünt köv megszűnt bejegyezve terhelt in jegyzett je hogy törle kiküldött esetben a elesnek.

A kir. j tósággtól. B

1085 1—3

Töl áron Ért 1083 1

140-897 sz. tkvi.

Hirdetmény.

Buzás-Bocsárd község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. sz. szabályrendeletre képest átalakítatik, és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítottatik.

E czélből az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben, 1897. évi márczius hó 29-én fog megkezdetni.

Ennélfogva felhívatom az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen, vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

Mindazok, akik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel.

Mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, az átírásra az 1886. XXIX. t. cz. 5, 6, 7. és 9 §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hasznának, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illeték-elengedési kedvezménytől is elesnek.

Azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól. Balázsfalván, 1897. február hó 17.

A kir. járásbíró:

Enyedi Lajos, kir. ítélőtáblai bíró.

1085 1-3

Eladó házak.

Több ház jutányosan örök áron eladó.

Értekezhetni:

Székelyhidy Geróval Tüvisen. 1083 1-5

1208-896 bgrh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közírárral teszi, hogy az abrudbányai kir. járásbíró, 8325-1896 sz. végzése által abrudbányai dr. Draia Eneás ügyvéd által képviselt Medgyesi Benjamin József javára abrudbányai Sturm József és társ ellen 268 frt 61 kr tőke, ennek 1896. évi aug. hó 6 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 23 frt 70 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság 896. §/1. foglalt és 462 frt 90 kr-ra becsült, a foglaltási jegyzőkönyv 1-től 49 tételig összes különböző nemű házi batorok, 1 fegyver egy esőví, 50 kiló szalonna, 40 pakk gyufa, 100 kiló szekérenkő, 30 koszoru hagyma, 15 kiló csukor, 10 liter petrolum, 1 ló, 1 szekér, 568 liter bor és ezleti berendezésből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

közlésére 1897. évi márczius 5-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérnek becsáron alul is eladtni fognak.

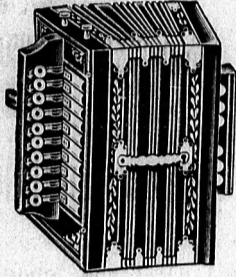
Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Végül felhívatom mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldött k vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Abrudbányán, 1897. febr. 2. napján.

Szabó Lajos, kir. bírósági végrehajtó.

1034 1-1

Csak 4 frt 50 krért

„BOHEMIA“

harmonikát hosszú billentyűkkel és valódi gyöngyház díszítéssel. Ezen harmonika 2 dupla fúvóval és 11 ránczos, erős fúvóval bir összehajthatatlan érezsarkokkal. - A hangok egyes lemezekre vannak alkalmazva, miert is a harmonikának gyönyörű orgonához hasonló hangja van.

Table with 4 columns: Hanger count, Register, Price, and Size. Includes rows for 40, 60, and 80 hangers.

Iskola ingyen, portó és csomagolás 60 kr. Képes árjegyzékek ingyen.

C. A. Schuster harmonika gyáros Markneukirchen 7. S.

Széküldés vámentesen, csak utánvétellel. Csere megengedtetik. Vizsontárusítók kerestetnek.

Hi iszik Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kávét?

Mindenki a ki félt az egészségét és mégsem akar lemondani a kávé megszokott kellemes élvezetéről. Mert a Kathreiner-kávé hozzátefele által elvész az idegizgató bakkávének általában ismert és rendes használatnál annyira egészségrontó hatása.

Mindenki a kinek egészségét valami megrontotta. Különösen ideg- s gyomorbántalnakban szenvedőknél sok ezer esetben a legegészségesebb és a legkönnyebben megemészthető italnak bizonyult a tiszta Kathreiner-kávé.

Minden asszony és gyermek, akiknek gyöngye szervezetére különösen jótékony hatással van a tápláló Kathreiner-kávé s a kik kellemes, enyhe ize miatt, ugy bakkávéizzel keverve, mint tisztán nagyon szeretik.

Mindenki a ki a háztartásban takarékos, de izletes és a mellett egészséges kávéitalt mégsem akar magától megvonni. Takarékosági szempontból is ajánlható a Kathreiner-kávé akár bakkávéval vegyítve, akár tisztán.

A Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kávé valóban egészségi és családí kávé, a mely szemekben a legjobb malátából készült; a bakkávé kedvelt ízét a Kathreiner-féle gyártási módja meg neki, a mely a leghirebb szaktekintélyektől elismerve, minden művelt államban tért hódított. Csak a Kathreiner-kávé egyesíti magában a bakkávé kellemesen ingerlő ízét és a maláta kávénak egészséges, orvosilag elismert és megerősített előnyeit.

Kérelem: Tévedések és megkárosodás kikerülése végett bevásárlás alkalmával tessék jól vigyázni az eredeti dobozra, a melyen ez a felírás van Kathreiner.

Az olyan csomagban, amelyen nincs rajta a Kathreiner név, hamisított kávé van.

999 4-12

PSERHOFER J. vértisztító labdaccai,

azelőtt „Általános labdaccsok” név alatt; mely utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdaccsok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyították volna.

Evtizedek óta ezen labdaccsok általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitűnő háziszorból készlet nem volna található. Számítalan orvos által ezen labdaccsok háziszorú ajánlattal minden oly bajoknál, melyek a **rosz emésztésből** és **székrekedésből** erednek, mint **epe-zavarok, májbajok, kólika, vértululások, aranyér, béltétlenség** s hasonló betegségeknek. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak **vérszegénység** s abból eredő bajoknál is: így **sápkórnaál**, idegességből származó **fejfájásoknál** stb. Ezen vértisztító labdaccsok oly könnyen hatnak, hogy a legesekelebb fájdalmat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de meg gyermekek által is minden aggodalom nélkül is bevehetőek. A számítalan hálaíratból, melyet a labdaccsok fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségek után egészségük visszanyerése folytán hozzánk intéztek, ezen helyen csakis néhányat említünk azon megjegyzéssel, hogy mindenki, aki ezen labdaccsokat egyszer használta, meg vagyunk győződve, azokat tovább fogja ajánlani.

Köln, 1893. április hó 30-án.

Tisztelt Pserhofer ur!

Legyen olyan szíves és küldjön nekem ismét 15 tükercset az ön felülmulhatlan vértisztító labdaccaiból utánvétellel. Fogadja ez uton is a legmélyebb köszönetemet labdaccai csodahatásáért. Maradok teljes tisztelettel

Pawlistik Ferencz, Köln, Lindenthal.

Harsche, Földnik mellett, 1887. szept. hó 12-én.

Tekintetes ur!

Isten akarata volt, hogy az ön labdaccai kezeim közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megírom: Én gyermekágyamban meghültem olyannyira, hogy semmi munkát sem voltam többé képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az ön csodálatraméltó labdaccai engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg önt ezért ezerszer. Nagy bizalmam van, hogy ezen labdaccsok engem is tökéletesen ki fogják gyógyítani, amint már másoknak is egészségük visszanyerésére segítségül szolgáltak.

Knific Teréz.

Bécs-Ujhely, 1887. november 9-én.

Mélyen tisztelt ur!

A legforróbb köszönetemet mondom ezennel önnek 60 éves nagynénem nevében. Az illető 5 éven át szenvedett gyomorhurutban és vízkórásban, már életét is megunta, melyről egyébként le is mondott, midőn véletlenül egy dobozt kapott az ön kitűnő vértisztító labdaccaiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult.

Legfőbb tisztelettel Weinzettel Josef

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1893. márczius 27-én

Tekintetes ur!

Alulírott ismételen kér 4 csomagot az ön valóban hasznos és kitűnő labdaccaiból. El nem mulasztatom legnagyobb elismerésemet kifejezni ezen labdaccsok értéke fölött és azokat, ahol csak alkalmam nyílik, a szenvedőknek legmelegebben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszés szerinti használására önt ezennel felhatalmazom. Teljes tisztelettel

Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, Szilézia, 1886. okt. 8.

T. ur! Felkérem, miszerint az ön vértisztító labdaccaiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni sziveskedjék. Csakis az ön csodálatos labdaccainak köszönhetem, hogy egy gyomorhajtól, mely engem öt éven át gyötört, megszabadultam. Ezen labdaccsok nálam sohasem fognak kifogni s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, vagyok tisztelettel

Zwickl Anna.

Ezen vértisztító labdaccsok csakis a **Pserhofer J.-féle az „arany birodalmi almához” címzett gyógyszerárban Bécsben, I., Singerstrasse 15. sz. a.** készítettnek valódi minőségben, s egy 15 szem labdaccsot tartalmazó doboz ára **21 kr.** Egy csomag, melyben 6 doboz tartalmazzatik, **1 frt 05 kr.**ba kerül; bérmentve utánvételi küldésnél **1 frt 40 kr.** Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el. Az összeg előbbeni be- küldésénél (mi legjobban postautalványnyal eszközöltetik) bérmentes küldéssel együtt: 1 csomag **1 frt 25 kr.** 2 csomag **2 frt 30 kr.** 3 csomag **3 frt 35 kr.** 4 csomag **4 frt 40 kr.** 5 csomag **5 frt 20 kr.** és 10 csomag **9 frt 20 kr.**ba kerül.

NB. Nagy elterjedésük következtében ezen labdaccsok a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt utánoztatnak; ennek következtében kéretik csakis Pserhofer J. féle vértisztító labdaccsokat követelni és csakis azok tekinthetők valódiaknak, melyek használati utatitáca a Pserhofer J. névaláírással, fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással, vörös színben van ellátva.

PSERHOFER J.

Raktárban Budapesten: Török Józsefnél (Király-utca).

975. 3-12.

Bernhardi alpesi-tü ilqueur. **Bernhard W. O.-tól Bregenzben.**

1/4 üveg 2 frt 60 kr., 1/2 üveg 1 frt 40 kr., 3/4 üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs gyors és biztos hatású leg- jobb szer minden köszvényes és csúszos bajok, u. m.: gerinczagybantalom, tagszaggatás, ischias, migraine, ideges fogfájás, fofájás, fülzaggatás stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Tannochinin hajkenőcs **Pserhofer J.-tól.** Évek hosszú sora óta valamennyi hajnövesztő szer közt orvosok által a legjobbnak elismerve. Egy ele- gáns nagy szelencével 2 frt.

Általános tapasz **Studel tanártól.** Ütés és szurás ál- tal okozott sebeknél, mérges daganatok- nál, ujjkukacsz, sebes vagy gyuladt mell vagy más ily ba- joknál, mint kitűnő szer lön kipróbálva. 1 tégely 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Fiaker-por hurut, rekedtség és köhögés ellen. 1 doboz 35 kr., bérmentve 60 kr.

Ferencz-pálinka sóval vagy só nélkül. 1 üveg 70 kr.

Fagybalsam **Pserhofer J.-tól.** Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült sebre mint leg- biztosabb szer elismerve. 1 köcsög 40 kr. Bérmentve 65 kr

Utítünedv egy ált. ismert kit. háziszor hurut, rekedtség göresös köhögés stb. ellen. 1 üvegecske 50 kr. 2 üveg bérmentve 1 frt 50 kr.

Élet-esszencia (prágai csöppek), megrontott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kit. háziszor 1 üveg 22 kr., 2 üveg 2 frt.

Általános tisztító-só **Bullrich A. W.-tól.** Kitűnő házi- szer a rossz emésztés és minden- következményei, u. m.: fofájás, szédülés, gyomorgöres, gyomorhév, aranyér, dugulás stb. ellen, csomag ára 1 frt.

Angol csodabalsam egy üveg 50 kr.

Por a lábizzadás ellen. Ezen por megszünteti a lábiz- zadást s az által képződő kel- lemetlen szagot, epen tartja a lábbelit és mint ártalmat- lan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 kr., bérmentve 75 kr.

Golyva-balsam kitűnő szer golyva ellen, 1 üveg 40 kr., bérmentve 65 kr.

„Stoll”-féle Kolapraeparatumok kitűnő szer gyomor- és bélbetegségeknek, az ide- gek erősítésére, 1 liter Kolaelixir vagy bor 3 frt, 1/2 liter 1 frt 60 kr., 1/4 liter 85 kr.

Kola-elixir vagy bor üvegekben darabonként 5 frt 50 kr., 3 frt, 1 frt 60 kr.

Mia-Poko kitűnő szer egyoldalú fejfájás, fogfájás, rheuma- tizmus stb. ellen. 1 frt.

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül az osztr lapokban hirdettet összes bel- és külf. gyógyszerészeti különlegességek raktáron vannak és a készletben netán nem levők gyorsan és olcsón megszerelhetnek. *Postai megrendelések a leggyorsab- ban eszközöltetnek, ha a pénzüsszeg előre beküldetik; nagyobb megrendelések utánvétellel küldetnek.* Bérmentve csakis az eset- ben történik a küldés, ha az összeg előre beérkezik, mely esetben a postaköltségek sokkal mérsékeltebbek.

Valódiaknak csak azok tekinthetők, melyek használati utasítása a Pserhofer J. névaláírással fekete színben és min- den egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

gyógyszerész „zum goldenen Reichsapfel“

Bécs, I., Singerstrasse 15.